

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOČI RACUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 31 (593)

Leto XII.

NOVO MESTO, 3. AVGUSTA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

Sekcijam v organizacijah SZDL se ponuja kopica zanimivih nalog

Izredno razgibano obdobje dela organizacij Socialistične zveze — za namizje občinske konference SZDL, obsežne priprave za počastitev 4. in 22. julija v letošnjem jubilejnem letu in druge naloge — se bo kar nadaljevalo. Še posebej so uspešne konference v maju in juniju naložile občinskemu odboru SZDL veliko nalog, ki jih nikakor ne kaže odlagati na hladnejše jesenske dni. Člani, ki so o posameznih nalogah razpravljali, bodo namreč kaj kmalu povprašani za uspehe in delo. Večina občinskih vodstev SZDL zato prav zdaj intenzivno proučuje najboljše poti za čim hitrejšo uresničitev sklepov zadnjih konferenc.

V okraju prav ta čas zelo podrobno razpravljajo o pravnih o delitvi čistega dohodka in o pravnih o delitvi sredstev za osebne dohodke. To sta v gospodarskih organizacijah trenutno najvažnejša delovna priložnostna in vlada zanj velika zanimanja. Člani Socialistične zveze se bodo v teh razpravah oglašali predvsem pri vprašanih o zaslugah za večje osebne prejemke zaposlenih. Vemo že za nekaj primerov kršenja edine veljavne osnovnega načela: za več dela več denarja.

Kjer krišajo to načelo socialističnega nagajanja, se člani Socialistične zveze upravičeno razburjajo nad vodstvi podjetij. Kaj naj rečemo o primeru, ki se je zgodil v sevniški občini? Iz nekoga podjetja so naletniku na občinskem ljudskem odboru telefonično odgovorili, da se »po novem občina nima kaj vmešavati v plače v podjetju...«. Tako pojmovanje komun in podjetja ter njihovih stikov, sodelovanja in skupnega reševanja osebni problemov, ki zadevajo tako občino kot podjetje

in vse proizvajalce, ki so hkrati tudi potrošniki, je seveda skrajno škodljivo. Primer nam spet kaže, kako ponekod še vedno niso doumeli osnovnih načel upravljanja in vloge komunalnega sistema v našem družbenem redu.

V veliki večini pa so se kolektivni zrela in s predurkom lotili izdelave naštetih pravilnikov. Za vse premalo prenašajo izkušnje o načnu ugotavljanja stroškov, o delitvah na ekonomske enote po dejanski udeležbi itd. Znanih je tudi že nekaj primerov, da so take pravilnike ponekod kar prepisovali od drugih podjetij. To seveda ni nikakršna pomoč! Čas hiti in kmalu bodo pred nami spet nove naloge. Občinska vodstva bodo prav te dni pospešila razprave o sestavljanju teh pravilnikov, začela pa bodo tudi zbirati podatke iz že razpoložljivega gradiva. To bo pomagalo tudi zborom proizvajalcev pri njihovem nadaljnjem delu.

Delež sto novih kmetijskih tehnikov

Reorganizacija kmetijskih zadrug v okraju je v glavnem končana. Organizacije Socialistične zveze se bodo zato kaj hitro morale pojaviti kot pobudniki novih vprašanj glede preurejene kmetijske strokovne in zadrugne službe. V kmetijski proizvodnji se je zdaj zaposlilo 100 novih tehnikov. Njihov vpliv bo moral biti hiter in učinkovit, zlasti pa ga pričakujemo ob skorajšnji jesenski setvi. Zadruga in njihova vodstva naj pomagajo tem mladim ljudem, da bodo lahko kar najkoristneje sodelovali v kmetijski proizvodnji. Ko bodo krajevne organizacije SZDL v sekcijah za gospodarstvo oz. v sekcijah za kmetijstvo razpravljale o jesenskih nalogah, bi bilo prav, da tem delovnim dogovorom neposredno sledijo učinkovite akcije okrepljenih zadrug. Za reorganizacije smo porabili skoraj pol leta priprav. Jesen pa je pred vrati in z njo spet nove, še večje naloge v kmetijstvu. To vprašanje ne trpi odlašanja — z njim je treba takoj na sestanku sekcije! Taki sestanki bodo prav gotovo dobro obiskani. V nekaterih krajih se že pogovarjajo o tem, da bi tudi za pšenico predpisali agrominimum (najmanjšo mero ukrepov za gnojenje in pravilno obdelavo). To vprašanje pa bo gotovo izredno zanimalo slehernega kmeta. — Vodstva krajevnih organizacij Socialistične zveze in sekcij naj tudi poskrbe za vse potrebno. Prav ob pomenuh o teh nalogah bomo lahko ustanovljali tudi nove sekcije tam, kjer jih še ni.

jih obravnavajo in pomagajo reševati vsi, ki lahko pri tem sodelujejo oz. so dolžni te naloge opravljati. Nova oblika dela bo seznanjala javnost s problemi družbene aktivnosti žena, hkrati pa bo spodbujala k skupnim dogovorom, ki jih bo nato vsak organ uresničeval na svojem področju.

Pred konferenco izvenblokovskih držav

Pred vrati je beogradska konferenca izvenblokovskih držav. Naš teden bo redno spremljal potek priprav in same konference. Prav gotovo pa bo velika večina članov Socialistične zveze želela vedeti o tem še kaj več. Spet imamo ugodno priložnost za poživitev dela zunanje-političnih sekcij. Kjer jih še ni, seveda ni ovir, da takih sekcij ne bi takoj ustanovili. Taka oblika dela lahko na izredno privlačen način seznanja članstvo s podrobnostmi in zunanji politiki. Pomenite se o tem tudi v vaši krajevni organizaciji! Le nekaj nalog smo našli, pa je dela še kar veliko. Vrsto nalog smo pri tem izpustili, ker bomo o njih še pisali. Se vedno pa je razen tega veliko dela, ki zajema ožji krog in morda manjše področje. Tudi tu je nešteto priložnosti za uveljavljanje članov SZDL. Noben član Socialistične zveze pa že ob tu naštetih nalogah ne more stati ob strani z izgovorom, da ni področja, ki ga ne bi zanimalo. Nasprotno: čedalje bolj se uveljavljajo naloge Socialistične zveze — široke tribune delovnih ljudi. Mg.

V nedeljo dopoldne so v Kranju v počastitev 20-letnice revolucije odkrili nov, veličasten spomenik revolucije. Spomenik na osrednjem kranjskem trgu je nov polkzus komponiranja več skulpturalnih kompozicij v prostoru za zaključeno, edinstveno celoto. Spomenik, ki ga je izdelal umetnik Lojze Dolinar, je sestavljen iz 4 samostojnih spomenikov, s katerimi je kipar predstavil delavski štrajk, začetek vstaje, NOB in revolucijo. Za Kranj in vso Slovenijo je nova Dolinarjeva umetniško delo nedvomno velika pridobitev. — Na sliki: »Revolucija«, 4,7 m visoka bronasta skulptura na 6 m visokem kamnitem podstavku, je izredno monumentalni in razgiban kip

KIPARJI IZ 15 DRŽAV SO SE SREČALI V KOSTANJEVICI

Umetniki - poslanci miru in zblíževanja med narodi

Letos že tako zelo živahna in razgibana Kostanjevica je doživela v nedeljo in ponedeljek prijetno srečanje in nevsakdanje doživljanje. Okrašen z zastavami 15 držav, je mesto gostoljubno in prisrčno, kakor to znajo narediti Kostanjevčani, sprejelo v svoji sredi kipurje, udeležence simpozija v Portorožu in Kostanjevici. Skoraj 400 domačinov se je zbralo s predstavniki OLO, okrajnega političnega vodstva in zastopnikov komun in Vidma-Krškega pred okrašenim solom, kjer so toplo pozdravili udeležence obeh simpozijev. Do-

broščilo jim je izrekel predsednik krajevnega odbora tovariš Karel Kuntarič, medtem ko jim je mladi rod izročil sopek cvetja. V šoli je bila nato majhna zakuska s krajšim kulturnim sporedom, v katerem sta sodelovala operna pevca Ksenija Vidali in Jože Gostič, pri klavirju pa ju je spremljal dirigent Demetrij Zebre. Gostje so presenečeni poslušali tudi očeta Kuharja in njegove sinove, ki so zaigrali več poskočnih domačih viž.

Kipurji iz Portoroža so si nato ogledali dela svojih tovarišev, ki oblikujejo v Kostanjevici hrastov les, medtem ko klesejo umetniki ob morju v istrski kamen. Izmenjali so misli, nato pa so si ogledali grad in vinsko klet. V Krškem junčič nato priredil sprejem, med potjo pa so si gostje z nekaterimi domačimi predstavnicami vred ogledali tudi izkopanine v Drnovem, nekdanjem rimskem mestu Neviodunum, na Krškem polju.

V ponedeljek dopoldne, 31. julija, pa je upravni odbor simpozija priredil v Kostanjevici razgovor z udeleženci iz Portoroža in Kostanjevice. Tu je zbrane umetnike in goste pozdravila najprej podpredsednica OLO inž. Vilma Pir-kovič. Gostje so posebno pozdravili namen odbora, da se iz tu ustravjenih umetnin uredi svojevstvena galerija kipov, ki bo prav gotovo postala naloga privlačna kulturna znamenitost. Razgovora se je udele-

žil tudi član IS LRS tovariš Boris Kocjančič, ki je umetnike pozdravil v imenu Izvršnega sveta in jim želel, da bi se pri nas kar najprijetneje počutili. Ko je med drugim želel umetnikom, da bi pri nas plodno ustvarjali, je hkrati omenil, kako cenijo naši narodi umetnost, o čemer govori bogata kulturna preteklost vseh jugoslovanskih pokrajin. V novi družbeni ureditvi pa je umetnost in novi Jugoslaviji dobila vse možnosti za neomejen razvoj in razvoj. Jugoslavija je pobornik miru v svetu, je dejal to. Kocjančič, umetniki pa so ambasadorji miru. Povabil jih je, naj se tudi v prihodnjih letih udeležujejo takih srečanj v naši deželi, kamor naj pripeljejo še druge umetnike.

Umetniki so si nato v spremstvu domačih predstavnikov ogledali v Novem mestu Dolenjski muzej in druge kulturne ustanove popolnoma po obiskali Bazo 20 na Partizanskem Rogu.

Občinske konference za družbeno aktivnost žena

Spomladanske konference žena so se izkazale kot izredno primerna oblika za izmenjavo izkušenj med članicami SZDL. V jeseni bomo to delo nadaljevali s tem, da bomo ustanovili stalne občinske konference za družbeno aktivnost žena. Na teh srečanjih bomo ženam najprej povedali, kaj je bilo narejenega glede zadev, ki so jih splošile te spomladni. Namen konferenc nikakor ni, kot smo že poročali z zadnjem notranjepolitičnem pregledu v našem listu, da bi se prepili škodljive težnje po posebnih ženskih organizacijah. Gre za to, da postavimo najvažnejše probleme na dnevni red in da

Ocena dosedajnega upravljanja

Kako posamezne gospodarske organizacije gospodarijo v smislu novih načel delavskega samoupravljanja in izdelava pravnih o delitvi čistega in osebnega dohodka, bosta poglaviti točki na polletnih občinskih zbornih sindikalnih podružnic. Po dogovoru predsednikov občinskih sindikalnih svetov prejšnj teden bodo polletni občni zbori v glavnem v prvi polovici avgusta.

Na teh občnih zborih ne bo nobenih volitev vodstev sindikalnih podružnic, razen kolikor so potrebne kakšne spremembe,

pač pa bo treba na njih temeljito oceniti upravljanje novega gospodarskega sistema v vsakem podjetju posebej. Za osnovo bodo služili polletni obračuni podjetij, ki morajo biti sestavljeni čim bolj pregledno in razumljivo. Predvsem bo treba oceniti, kako se uveljavljajo ekonomske enote, kje so resnične in kje namišljene težave, kako je z obratnimi sredstvi, kako s prodajo proizvodov, ali je povsod dovolj skrbi za štednjo, kakšni so odnosi med ljudmi in do ljudi. Samovolja posameznikov še ni izgnala iz

naših podjetij in ustanov. Predvsem morajo sindikati neumljivo obračunati z vsakim pojavom samovolje, razpisništva, nepravilnega odnosa do ljudi in s podobnimi napakami, ki v našem sistemu nimajo mesta. Uvajanje ekonomskih enot odkriva ponekod preveč delovne sile. Tudi to vprašanje je treba reševati z gospodarsko-socialnih vidikov.

Danes je gotovo vsakomur že jasno, da vzorcev za prepis ali odkup pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka v gospodarskih organizacijah ni nikjer. Vsaka gospodarska organizacija jih mora izdelati zase, v okviru svojih pogojev in možnosti. Z izdelavo pravilnikov je treba pohiteti, ker je rok za sprejem in morebitne popravke le do konca leta. Potem jih vsaj eno leto ne bo mogoče spreminjati.

Okrajni in občinski sindikalni sveti ugotovljajo, da poteka izdelava pravilnikov zelo počasi. Zlasti je še malo narejenega v obrtnih podjetjih, ki imajo v tem pogledu tudi premalo pomoči okrajne obrtne zbornice.

Na polletne občne zbornice sindikalnih podružnic oddaj razen tega še vrsta drugih zadev, kot je izkoriščanje letnih dopustov, oddih in rekreacija delovnih ljudi, strokovno in ideološko izobraževanje ter drugo. Ocena polletnega gospodarjenja mora biti natančna in kritična, da bo lahko dala jasna napotila za bodoče delo.

Pišce vabijo

Zveza borcev v Piščah je zelo aktivna. Še ni dolgo tega, kar je bil odkrit veličasten spomenik v spomin padlim borcem in talcem, že si je zadala novo nalogo. Naša organizacija neče zaostajati pri praznovanju 20-letnice vstaje, zato bo na znani partizanski postojanki na Jelder-ki nad Piščami postavila spomenik Ivanu Kerinu, ki so ga na tem mestu nemški fašisti zverinsko ubili. To bo obenem spomin na težko a slavne dni, ki jih je naš narod preživel v mihavi vojni. V nedeljo, 6. avgusta ob dveh popoldne, pridite vsi borci od blizu in daleč k odk-

kritju spomenika in na partizansko slavje, ki bo prav tako na postojanki Jelder v Piščah. Tudi za dobro voljo je poskrbljeno.

SO

VREME

od 3. 8.—13. 8. 1961

Prevladovalo bo lepo vreme. Kratkotrajne padavine pričakujemo okrog 5. in morda še okrog 7. avgusta. V ostalem lepo vreme.

Dr. V. M.

»Dolenjska mladina o revoluciji«

Tak je naslov mladinskih oddaj, ki jih je v počastitev 20-letnice revolucije organizirala komisija za društveno dejavnost pri okrajnem komiteju LMS v Novem mestu. Oddaja bo najprej v občinskem merilu, pri čemer bodo skrbeli za organizacijo občinski mladinski komiteji ali pa mladinski aktivni, ki se bodo udeležili tekmovalnosti. Na teh oddajah bodo mladinci odgovarjali na vprašanja iz revolucionarne preteklosti Slovenije in posebej o preteklosti Dolenjske po 1941. — Najboljše skupine bodo nastopile na zaključnem okrajnem tekmovalnosti.

Okrajni mladinski komitej v novih prostorih

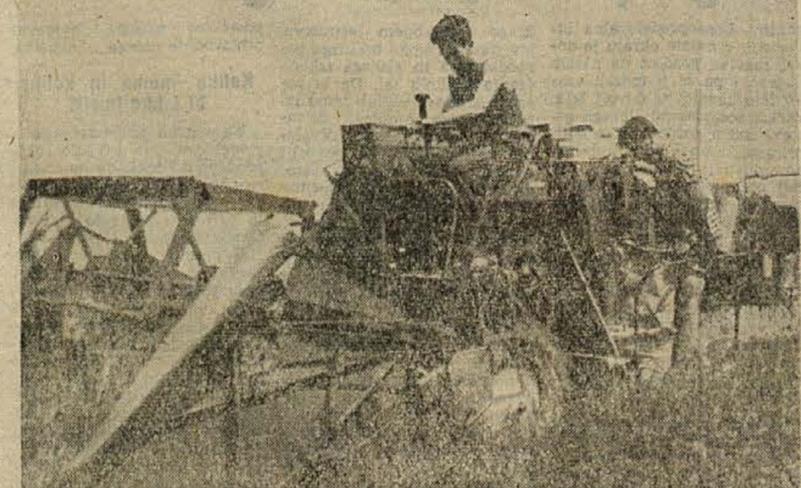
Včeraj se je preselil v stavbo okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu Okrajni komitej LMS. V dosedanjih prostorih na Jenkovi ulici, kjer sta delala skupaj občinski in okrajni komitej, bo ostal le občinski mladinski komitej.

XVI. MDB: v Kumanovem

V sredo, 26. julija, je iz Novega mesta odpotovala XVI. srednješolska MDB »Martina Kotarja-Marijana«, ki bo do 29. avgusta delala na avtomobilski cesti pri Kumanovem v Makedoniji. Brigado sestavljajo mladinci in mladinke iz črnomaljske (16 brigadirjev), videmsko-krške (18), brežiške (30) in novomeške občine (44). Brigado 108 mladincev in mladink vodi komandant Stefan Kamin.

Brigade so odšle domov

Zadnje dni julija so se z dela na lokalnih sekcijah vrstile MDB, ki so delale pri obnovi Zuženberka, gradile ceste iz Otočca proti Gumberku in v Zalogu čistiše gozd ter izkopavale panje na gozdni poseki. MDB, ki deluje v Veliki Loki, se bo vrnila šele okrog 8. avgusta, ker je prišla na delovno akcijo teden dni po-
neže kot ostale brigade.

Prvič v zgodovini Mirne peči na Dolenjskem so letos tudi tu poželi žito s kombajnom. Kmetje so se čudili zmogljivosti stroja in spretnostim kombajnistov. Zmagalo je načelo: tako bo treba tudi naprej, stroji so naši dobri pomočniki (Foto: Polje Pungrtar, Mirna peč)

Nevaren plevel pri Raki

V vasi Planina blizu Rake v našem okraju raste že od leta 1938 čudna trava, ki je po vojni okužila že skoraj 4 hektare okoliških njiv — Gomoljčasta visoka pahovka — je izrazito njivski plevel, ki lahko že prvo leto uniči deteljščice

V vasi Planina, ki leži v rebrli lepe vinske gorice nedaleč od Rake v videmsko-krški občini, raste na njivah že od 1938 čudna trava, ki se razmnožuje s semenjem in gomoljčki. Pred vojno so ta plevel opazili le na eni njivi, zdaj pa se je razmnožil še na bližnjih parcelah in je že 3 do 4 hektare okuženih površin. Zanimivo je, da se je razprasel med vsemi kulturnimi rastlinami. Plevel se razraste tako čvrsto, da že v prvem letu uniči deteljščice.

Po izjavah kmetov Kaplerja, Jarca, Povheta in Krasceva, ki se na vse načine prizadevajo, da bi z oranjem, branjenjem in odvozom plevela njivskega škodljivca uničili, ostane na njivi še vedno precej gomoljčkov, ki lahko preživijo sušo ter ob prvem dežju spet vzkljujejo. Njihov rušni sklop se kmalu spet razrase in ga je nemogoče uničiti.

Ko sem dobil prve primerke te čudne neznane trave v roke, si nisem bil na jasnem, ali gre za bolezen visoke pahovke (Arrhenatherum elatius) ali za novo vrsto te trave. Po končani ugotovitvi, da je trava res posebne vrste, ki je ne omenja niti Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja (napisal univerzitetni profesor Ernest Mayer 1932), dajem prva poročila o tem plevelu:

Omenjena trava je gomoljčasta visoka pahovka (Arrhenatherum elatius var. tuberosum all. A. e. var. bulbosum) ali kratko Arrhenatherum bulbosum, ki spada med plevel. Literatura

omenja, da so jo doslej našli v Severni Ameriki (Pensilvanija) in v Švici (Thurgau, Aargau, Waldstätten, Bern), kjer ji pravijo »Zwiebelgras« oziroma »Perlangras«. Najraje rase na peščeni in ilovnatih tleh, na njivah in ob poteh. Razmnožuje se s gomoljčki, ki so na spodnjem koncu bili razraščeni v obliki rožnega venca. Razmnožuje jo torej, da ostane pri oranju nekaj gomoljčkov še vedno v zemlji. Ker je plevel izrazito njivski in ne travniški, ga iztrebimo le z globokim oranjem, to je, da njivo spremenimo v travnik, plevel pa bodo zadušile rušne travniške trave. Če postopek

ne bo zadovoljiv, je treba preizkusiti še z različnimi herbicidi (izkušeni ni). Za kmete bi bil le prehud udarec, če bi morali opustiti njive, zato pa bi morali razraščanje plevela nadzorovati.

Od kod je plevel 1938 prišel, ni znano. Domnevam, da so ga zanesli z uvoženim semenom. Ne vem, če raste plevel še kje drugje, zato bi bil zelo hvaležen upravnim posestev in zasebnikom, če bi me obvestili o novih žariščih tega njivskega plevela.

Inž. Oskar Tinta, profesor na Višji agronomski šoli v Mariboru

Informativni vestnik občine Novo mesto

Zadnji dan julija je izšla prva številka Informativnega vestnika občine Novo mesto. Ljudski odbor se je v želji, da bi na ustaljen način obveščal odbor-

TOPS na sejmju tehnike

V posebnem oddelku mednarodnega sejma tehnike v Beogradu bo svoje izdelke razstavila tudi ljubljanska tovarna pisalnih strojev »TOPS«. Obiskovalci bodo lahko videli rove modele pisalnih strojev in aparatov za razmnoževanje, ki predstavljajo nadaljnjo izpopolnitev prečnih strojev te tovarne. Potovalni pisalni stroj, kot ga nekateri imenujejo, je s kovčkom težak le 4,5 kg, čeprav ima 42 tipk. — Razmnoževalni stroj je izdelan po ameriški angleški tovarni »Gestetner«. Mali sestavljeni stroj, ki ga bodo prikazali na sejmju, pa je težak le 600 gr in stane do 10.000 dinarjev.

nike in predstavnike samoupravnih organov, odločili izdati enkrat na mesec špirografiran časopis. Gradivo bo razdeljeno v štiri rubrike. V prvi bodo razvrščene novosti iz organizacije in dela ljudskega odbora in njegovih organov, v drugi zgoščen opis najpomembnejših ukrepov in dela občinskih organov, zavodov pa tudi gospodarskih organizacij, v tretji bo podan pregled najvažnejših predpisov, izšlih v preteklem mesecu z opisom glavnih značilnosti, v četrti rubriki pa bodo objavljali gradivo za prihodnjo sejo ljudskega odbora. Prva številka vsebuje razen uvodne besede vrsto pregledov in zanimivih podatkov, ki bodo vsakemu odoborniku velika koristila. Informativni vestnik bodo dobivali brezplačno vsi odoborniki ljudskega odbora, predsedniki svetov in komisij ter občinski upravni organi in zavodi, gospodarske organizacije pa bodo lahko novo glasilo dobivale proti plačilu.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Tovariš Edvard Kardelj, predsednik Komisije za ustava vprašanja, je na prošnjo uredništva Borbe odgovoril na nekaj vprašanj o pripravljanju osnovnih tez in o bistvenih novostih v naši bodoči ustavi. Iz njegovih odgovorov na kratko povzemamo nekaj najvažnejših misli.

Najbolj bistveno v tezah za novo ustavo je to, da je izhodna točka naše ustave človek, človek v proizvodnji na bazi družbenega lastništva nad proizvodnimi sredstvi, človek pri svobodnem delu, človek v upravljanju s proizvodnjo in delitvi družbenega proizvoda. Po tem se tudi razlikuje ustava, ki kliče iz naše socialistične stvarnosti, od ustave, ki je nastala na temelju kapitalistične lastnine.

Naša nova ustava bo podrobneje obdelala pravico človeka na delovnem mestu, pri delitvi družbenega proizvoda, pri določanju planov in ekonomske politike. Prav tako bo podrobneje kot doslej določila načela splošnega družbenega planiranja in globalne delitve, in sicer v tem smislu, da bodo odnosi med

Tovariš Kardelj o tezah za novo ustavo

posameznikom, oziroma posameznimi delovnimi kolektivi ter družbo manj stvar tekoče politike — čeprav bo ta tudi nadalje imela svoj vpliv — in bolj stvar dolgoročne usmerjenosti posameznikov oziroma kolektivov.

Nova ustava ne bo več samo ustava države, temveč tudi ustava samoupravljanja. Ustava seveda ne bo mogla dati neke idealne skice samoupravljanja ter določiti tempa njegovega razvoja, toda tisto, kar mora dati, je to, da okrepi družbeno samoupravljanje in do maksimuma osvobodi poti za njegov nadaljnji razvoj.

V skladu z našim razvejanim mehanizmom družbenega samoupravljanja bo treba neogibno spremeniti ves volilni sistem. Dejansko ne bomo volili poslanece, ampak delegacije za skupščino. Poslanec torej ne bo več teritorialni zastopnik, ampak bo zastopal neposredne koristi delovnih ljudi na različnih področjih družbenega samoupravljanja. Člani Zveznega odbora bi bili samo poslanci in praviloma stalno na delu v skupščini, to se pravi, ne bi mogli opravljati nobene druge upravne ali podobne funkcije.

Seveda se bo moral bistveno spremeniti tudi način kandidiranja in volitve. Volitve v ljudske odbore v komunah, in to v vse njihove predstavniške organe, bi bile neposredne bodisi po teritorialnem principu ali po načelu posameznih podjetij ali ustanov. Volitve v republiške in zvezne ljudske skupščine bi bile takoj po volitvah v ljudske odbore v načelu na podlagi sistema delegatov, to se pravi tako, da bi skupine komun po določenem številu prebivalcev delegirale svoje delegacije v razne zbornice ljudske skupščine. Za člane Zveznega zbora je v načrtu referendum, s katerim bi volivci potrdili ali zavrnili sklep ljudskega odbora in morebitni postavili protikandidata.

Bodoča ustava bi sicer določala izvršni svet, le da bi imela njegove funkcije zožene. Del teh funkcij bi namreč prenesli na Zvezni zbor ljudske skupščine, del pa na volilne upravne organe, medtem ko bi izvršnim svetom ostale funkcije koordinacije, usmerjanja in kontrole upravnih organov. Le-ti bi postali samostojnejši, a tudi bolj odgovorni neposredno skupščini.

Teze določajo uvedbo načela rotacije, to je obvezno izmenjavanje ljudi na vseh odgovornih političnih položajih v federaciji in republikah kot v organih samoupravljanja. Ničče ne bi mogli biti na primer poslanci niti član izvršnega sveta dve volilni obdobji. Da pa bi ohranili kontinuiteto v delu, je v načrtu, da bi vsaki dve leti izmenjali polovico sestave volilnih organov. Podobno bi se izmenjavali kadri tudi na volilnih mestih v državni upravi. To bi prispevalo k hitrejšemu zapažanju posameznih problemov, ki jih rutina pogosto zasenčuje. Zlasti nam je tak sistem neogiben zato, da bi se še bolj uspešno borili proti pojavom birokracije v administrativni otoplosti. Na drugi strani pa zaradi takega sistema nikakor ne bi izgubljali sposobnih ljudi, ker bi le-ti preko zelo pomembnih organizacij, kot so Socialistična zveza, Zveza komunistov in druge, lahko prispevali k pravičnemu urejanju stvari.

Okrajni ljudski odbori bi imeli po novi ustavi znatno zožene funkcije, omejene v glavnem na koordinacijo na nekaterih področjih dejavnosti komun in na urejanje posameznih nalog, ki bi jih jim zaupala republika.

Na volitvah v zbornice proizvajalcev v prihodnje ne bi sodelovali samo kolektivi v proizvodnji oziroma v gospodarstvu, temveč tudi kolektivi v zdravstvu, prosveti, upravi in drugod. Nova ustava bo govorila tudi o komuni kot osnovni celici našega družbenega sistema. Posebej bo obravnavala tudi osebne pravice in jih označevala kot realni produkt celotne družbene strukture. To se pravi, da osebne pravice človeka izvirajo iz celotnega našega sistema samoupravljanja, posebno pa iz položaja človeka — proizvajalca, oziroma iz njegove pravice, da upravlja proizvodnjo in samostojno razdeljuje produkt v okviru enotno določenih družbenih kategorij razdelitve po delu.

Eno poglavje ustave bo posvečeno mednarodnim odnosom. Nova ustava bo dokument, ki bo sam po sebi najboljše priča o velikih uspehih naše socialistične revolucije z Zvezo komunistov in s tovarišim Titom na čelu. Ustava bo dostojno zaznala dvajsetletnico narodnosoobnovilne vstaje.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Dogodki se vrstijo z veliko naglico. Znano je, da je zaradi tunizjsko-francoskega spora v Bizerti že drugi zasedal Varnostni svet OZN, a da ni sprejel nobenega sklepa. Tako je ostalo pri resoluciji s prvega sestanka Sveta, ki določa prekinitev sovražnosti v Bizerti in umik vojskujočih se strani na izhodne položaje. Francija drugega člana ni izpolnila in je tudi po svojih odgovornih zastopnikih odgovorila, da ga ne misli izpolniti. Zato je bilo sklicano drugo zasedanje Varnostnega sveta.

Toda položaj je tako eksplozivno, da pri tem ni moglo ostati. Predstavniki 46 azijsko-afriških držav v Združenih narodih so sklenili, da bodo zahtevali nujno izredno zasedanje Generalne skupščine, ki naj bi obravnavala krizo zaradi Bizerte. Za sklicanje izrednega zasedanja zadostuje navadna večina glasov, to je pedeset. Azijsko-afriški delegati pravijo, da bodo to večino dobili do srede. V tem primeru bi bilo izredno zasedanje v četrtek, ZDA so proti zasedanju.

Tako se tunizjsko-francoski spor po krivdi Francozov čedalje bolj internacionalizira. Za Zahod je brez dvoma tragično, da si je odtujil doslej Franciji in Zahodu najbolj naklonjeno arabsko državo. Tudi razočaranje tunizjskega ljudstva je bilo tako veliko, da so zdaj najbrž podirli vsi mostovi. Neverjetno je, kako si Francija naravnost ustvarja sovražnike in neti mrzljivo narodov Magreba s svojim militarističnim in oholim ravnanjem, ki je zdaj prešlo v odkrito agresijo proti mladi in šibki neodvisni državi.

V širših svetovnih okvirih pa se nadaljuje dvoboj Vzhod-Zahod zaradi Berlina. Po bojevitim Kennedyjevem govoru, v katerem je ameriški predsednik napovedal krepitev ameriških oboroženih sil in sporočil, da Zahod ne bo popustil v Berlinu, je vendarle čutili mrzično diplomatsko dejavnost, ki naj bi omogočila pogajanja med obema blokoma. Značilno je, da je Sovjetski premier Nikita Hruščev, ki je zdaj v

narodom: strah pred novo nemško oborožitvijo in ogorčenje nad tistimi, ki Nemce oborožujejo. »Če tega razpoloženja ne bomo upoštevali,« piše lord Boothby, »se bomo znašli v veliki nevarnosti.«

»Pravda in« Izvestija« so objavile nov načrt programa KP ZSSR, ki ga bodo predlagali v odobritve XXII kongresu partije letos oktobra. To je prvi dokument te vrste po programu partije

Bizerta in Berlin

letovišču v Sočiju, povabil k sebi ameriškega diplomata McCloya, ki se je v Moskvi razgovarjal z Valerijanom Zorinom o razorožitvi. Hruščev in McCloy sta imela dolg razgovor. Očitno je bila ta razgovor tako pomemben, da je predsednik Kennedy po prvem poročilu, ki ga je prejel od svojega diplomata, nemudoma naročil McCloyu, naj se vrne v Washington in mu poroča.

Opaziti je bilo tudi, da je v zadnjih dneh slišati na Zahodu čedalje več glasov, ki svetujejo zmernost in strpnost. »Daily Telegraph«, konservativni britanski dnevnik, piše, da je Zahod postal Adenauerjev ujetnik. Vplivni teden »Sunday Times« je priobčil reportažo lorda Boothbyja, ki je obiskal Romunijo, Madžarsko, Češkoslovaško in Poljsko. Njegova glavna ugotovitev je, da je kljub določenim razlikam, ki vladajo v teh deželah, eno skupno vsem tem

ZSSR, ki ga je redigiral leta 1919 Lenin.

Program poudarja, da bo socializem zmagal po vsem svetu, ker je takšna zgodovinska zakonitost razvoja. V ekonomskem pogledu je brez dvoma najpomembnejša obljuba partij, da bodo sovjetski državljani še pred koncem dvajsetletnega plana, to je pred letom 1980, imeli zastoj stanovanja, da se bodo lahko zastoj vozil v mestnem prometu ter da bo tudi voda, plin in kretje zastoj. Program govori tudi o skrajšanju delovnega časa, o otroških domovih, kjer bo brezplačna oskrba itd.

Toda vse obljube v programu so pogojene z velikim »če«. Načrt programa pravi: »Zapleti v mednarodnem položaju in potreba po povečanju oboroženih sil bi utegnili odložiti uresničenje načrtov za izboljšanje gmojne blaginje ljudstva.«

Za prijaznejše Brežice

Turistično in olepševalno društvo v Brežicah si je napravilo obširen načrt za olepšanje naših krajev, predvsem pa samega mesta. Pred kratkim so sprejele vsi hiše propagandni lepak o razpisu tekmovalnega uredevanja mesta. Zajeto je vse mestno področje in območje ceste do postaje. Hišni sveti in lastniki, stanovalci in organizacije bodo tekmovali za lepšo ureditev hiš. Razpisane so tudi

lepe nagrade, in sicer: prva 10.000 din, druga 6000 din, tretja 4000 din, četrta in peta po 3000 din. Posebna komisija bo vsak mesec ocenjevala zunanost zgradb in najlepše predlagala za nagrado. Te bodo podeljene na občinski praznik.

Ze bežen pogled na Brežice dokazuje, da so prebivalci vzeli napore društva resno, vendar ne vsi. Hišnim svetom naj služijo za vzgled stanovalci bloka

ob Cesti bratov Milavec. Ti so zares lepo uredili prostor pred hišo. Tudi nekaj oken in balkonov je že okrašenih, vendar je treba akcijo še nadaljevati, da bodo Brežice prijetno in čisto mesto.

Ob koncu se vsem hišnim svetom novega naselja v preloščki skoraj vsi stanovanjski bloki in hiše imajo balkone in terase, vendar je na njih le malo cvetja in zelenja. Poizkusite urediti te prostore, da bo tudi ta predel mesta lep in prijeten!

— ek

Otroška igrišča v Novem mestu

Ob zelo hitri stanovanjski gradnji v Novem mestu ne smemo pozabljati na otroška igrišča, ki so postala problem v vseh novih naseljih. Otroci se pade po ulicah pred večimi stanovanjskimi stavbami, ubili so že marsikatero šipo in naredili mnoge neviščnosti. Hišni sveti in stanovanjske skupnosti o tem povsod zelo resno razmišljajo, vendar zaradi težav pri izbiri prostorov za otroška igrišča zadeva nekako ne gre od rok. Komisija za urbanizem bo morala odločneje reševati ta problem.

V novih naseljih je treba že pred gradnjo stanovanjskih stavb pomisliti na prostor, ki bo pozneje preurejen v igrišče.

Invalidom in borcem za 20. obletnico revolucije

Kolektiv nove potovalne agencije »Jadranski-Turisti« je priredil borem in invalidom s svojega področja prijetno presenečenje. V počastitev 20. obletnice revolucije jim je v šestih avtobusih priredil brezplačno enodnevno potovanje v Pohorje, kjer so se udeležili svečanosti pri partizanski bolnišnici Jesen. Iz novomeške okrajne skupine se je s Pohorja vrnila škola Rogosko Slatino in Kumrovec, kjer so obiskali rojstno hišo maršala Tita.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

»NOVOTEKS«
TEKSTILNA TOVARNA - NOVO MESTO

- priporoča svoje izdelke iz česane in mikane
- volnene preje za moške obleke, plašče,
- ženske obleke in odeje.

DOBRA KVALITETA - SOLIDNE CENE!

Italijanka - povprečno 30 stotov!

Podrobni podatki o letošnjem pridelku žitaric še niso zbrani, vendar so nam na občini v Novem mestu že povedali, da je pridelek lep. Povprečni donos žitaric je dosegel s planom predvideno število 22 mq na hektar. Italijanske pšenice so dale letos povprečni pridelek 30 mq na hektar. Posamezni kmetovalci v Podgorju in v hribovitih predelih občine so letos zato, ker so tudi oni sejali italijanske vrste, pridelali toliko kot prej v treh tleh skupaj. To je dokaz, da se italijanka obnese tudi v hribovitih predelih Neurja in nevihte v zadnjih tednih pred žetvijo so prozročila precej škode samo domačim žitom. Italijanskih vrst pa niso prizadela.

Sinu, bratu, fantu ali možu, ki je v vrstah JLA pripravite največje presenečenje, če mu naročite še danes DOLENJSKI LIST!

Podjetja, ustanove, kmetijske zadruge

in druge naročnike oglasov, uradnih objav, razpisov in obvestil, ki nam dolgujejo večje ali manjše zneske, prosimo, da nam takoj poravnajo zapadle obveznosti. Tiskarni in Ljubljani moramo sproti plačevati tiskanje lista in papir, kar pa nam je zaradi slabega plačevanja naših dolžnikov zadnje tedne onemogočeno.

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Nov način gospodarjenja z gozdovi

V novomeškem okraju je gozdarstvo zelo pomembna gospodarska panoga, saj je porašilo z gozdovi kar 46 odstotkov površin. Na vsakega prebivalca odpade povprečno 0,78 hektar gozda (v republiki 0,60 ha, v FLRJ 0,48 ha). Gozd je torej veliko bogastvo, vendar smo z njim doslej kaj slabo gospodarili. Letos je izšel nov zakon o gozdovih, ki predpisuje ukrepe, s pomočjo katerih bi se stanje v naših gozdovih izboljšalo. Gozdarski strokovnjaki pri OLO Novo mesto so že dlje časa pripravljali obsežen načrt, ki upošteva vse, kar je za boljši način gospodarjenja v gozdarstvu potrebno. Našim bralcem bomo v prihodnjih številkah v nadaljevanjih posredovali vsebino tega načrta v želji, da bi bili z njim pravočasno seznanjeni.

Koliko imamo in koliko bi lahko imeli?

Nesmotno gospodarjenje v preteklosti je privedlo naše gozdarstvo do tega, da nam daje rastišče le del tega, kar bi sicer moralo dati. Lesna zaloga in prirastek sta zelo majhna. Ogledimo si nekaj številki! V gozdovih splošnega ljudskega premoženja (81. odst. vseh gozdov) je 6 milijonov 64 tisoč kub. metrov lesa ali 169 kub. metrov na hektar. Vsako leto dozori v njih za posek 138.000 m³ lesa ali 3,85 m³ na hektar. Stanje v zasebnih gozdovih je mnogo slabše. Čeprav slednji obsegajo 69 odstotkov vseh gozdnih površin, je v njih le 8 milijonov 900 tisoč kub. metrov lesa ali 111 m³ na hektar. V njih dozori vsako leto za posek 218.000 m³ lesa ali 2,74 m³ na hektar. Če upoštevamo površino, bi moralo biti v naših gozdovih še enkrat več lesa ali približno 28

milijonov 900 tisoč kub. metrov. Vsak hektar gozdne površine bi moral biti zaraščeno z 250 m³ lesa. Vedno je bilo največ težav z zasebnimi gozdovi, saj je hotel vsak gozdospar sekati toliko, kot je potreboval bodisi zaloge, bodisi za prodajo. Prva naloga je bila vskladiti posek s prirastkom v zasebnih gozdovih. To smo s poostrenimi ukrepi pri odzokovanju v letu 1960 že dosegli.

Načrt, ki vam ga bomo predložili, pa vsebuje vse tisto, kar je potrebno, da bi naši gozdovi v kar najkrajšem razdobju dosegli normalno lesno zalogo in normalni letni prirastek. Oboje bi zahtevalo velike napore strokovnjakov, hkrati pa se bodo morale komune temeljiteje kot doslej ukvarjati z gospodarjenjem v gozdovih. Tudi kmetijske zadruge, ki so že prevzele skrb za gozdove zasebnega lastništva, čaka vrsta obsežnih nalog. Največ razmišljanja in razumnega sodelovanja z gozdarsko službo pa bo sta čas in razvoj zahtevala od zasebnega lastnika gozdom, predvsem od kmeta. Tako kot v kmetijstvu, bo moral napolniti tudi v gozdarstvu trezno gospodariti.

(Nadaljevanje sledi)

Premajhen lesni prirastek

Z dosežanim gospodarjenjem nismo mogli vskladiti potreb lesne industrije po površini in nalog za izboljšanje

PISMA UREDNIŠTVU

Lahko Vam samo čestitam!

TOVARIŠ UREDNIK!

Nekaj več kot 30 let bo, kar sem — komaj šestletno dekletce — s starši zapustila domovino prelepo Slovenijo. Zdaj živim z možem in s tremi otroki v Franciji.

S stricem Matevžem iz Drage pri Sinjem vrhu v Beli krajini si zelo rada dopisujem. Na njegovo željo sva se z možem odločila, da ga obiščeva. Ko smo uvideli vse potrebnost, je naša petčlanska družina začela dolgo, pa vendar veselo potovanje. Koliko presenečenj smo doživeli sploh. Posebno tisto, ko smo stopili na jugoslovanska tla, bi do potankosti težko opisala. Kakor smo mu naročili, nas je stricek Matevž čakal na ljubljanski železniški postaji. Srečanje z njim, stiski rok, objemi — vse to nas je globoko ganilo in smo le s težavo našli besede za nadaljnji pogovor.

Po krajšem oddihu smo si ogledali lepo Ljubljano, ki se je pravkar odevala v obleke za proslavo 20-letnice ustaje na Slovenskem, kot nam je povedal stricek. Nato smo nadaljevali pot proti Beli krajini. Med potjo smo posodili, kaj smo se vozili, občudovali slovensko deželo, v kateri se tako gradi, obnavlja in urejuje. Kaj takega si prej nisimo mogli zamisliti, čeprav je o tem že stricek veliko pisal.

Kmalu smo se ustavili v Crnomlju, največjem Belokranjskem mestu. Na stricem predlog smo si najprej ogledali novi hotel "Lahinja", kjer smo utajali, posebno pa moram pohvaliti vrljnost in gostoljubnost zaposlenega osebja. Priporočam, da obiščete hotel tudi drugi inozemski turisti, če jih bo pot zanesla v ta predel Bele krajine.

Iz Crnomlja smo se z avtobusom odpeljali na Vinico. Tudi tu smo se za nekaj časa ustavili, in se pripravili na matičnem uradu. Bil pa je zmerom vroč dan. Da bi si nekoliko potolili žej, sem z otroki stopila v novo urejeno slaščičarno, kjer smo se osvežili s sladoledom. Zahvalili smo se vrljudentnemu slaščičarju, pozdravili in šli naprej. Čez čas sem ugotovila, da mi manjka ročna torbica. Pregledala sem prtljago, toda torbice ni bilo. Bila sem tembolj v zadregi, ker so bili v njej razen večje vsote denarja tudi dokumenti. Striček me je takoj spomnil, češ ali nisem torbico pustila v kaki trgovini. Stopila sem tja, kjer smo se ustavili in našla sem jo v slaščičarni. Slaščičar in njegova žena sta mi takoj izročila torbico v najljubšem redu. Mislim, da se slaščičarju v naglici in razburjenju nisem dovolj zahvalila za poštenost, pa se mu še enkrat jaz, moja družina in striček lepo zahvaljujemo.

Čez nekaj dni smo si z zanimanjem ogledali viniško kopalnico s campingom. To kopalnico je zelo primeren kotiček za oddih. Posebej moram poudariti, da nam v tem kraju zelo prija sveži zrak, ki pa v Franciji tako pogrešamo. Posod, kamor smo prišli, so zelo dobri, vrljudentni delovni ljudje, ki si z verno in požrtvovalnostjo naplo ustvarjajo boljše življenjske pogoje. Med temi ljudmi se počutimo zelo prijetno. Za ogromne uspehe in veliko ustvarjalnost ljudstvu lahko samo čestitamo.

Družina BOLLINI iz Francije

Ti očeta do praga, sin tebe čez prag

L. M. iz Zilj pri Vinici v življenju ni nikoli kaj dobrega okusil. Odkar je postal gospodar na posestvu, je bil garčar, vendar je nekako prezrljav družinu. V bližnji Jugoslaviji ni imel niti uprže žive; vse, kar mu je kdo zoral ali pripeljal, je moral odsušiti z delom.

V vojni okupator tudi njemu ni prizanesel. Skupaj z ostalimi vaščani so ga odpeljali v internacijo na Rab. Vajen stradanja in pomanjkanja je internacijo še nekako prenesel, vendar se je vrnil iz črpan in poln reumatizma. Po osvoboditvi je spet delal in si za zaslužek kupil uprže živo. Kazalo je, da se bo življenje le nekako uredilo. Otroci, ki so v teh letih že dorasli, so se zaposlili. Najstarejši se je oženil doma in začel po svoje gospodariti.

Oče je zaradi oslabelosti vsak dan bolj pešal. Pred nekaj leti pa je njihovo družino doletela še nesreča. Stara, s slamo krita stanovanjska hiša jim je pogorela. S pomočjo vaščanov je sin v kratkem uspel postaviti novo hišo, čemagal pa mu je tudi oče, čemprav je bil že do skrajnosti izčrpan. Nesreča na je zelo prizadela in je vsak dan bolj pešal. Opešali so mu tudi živci, da niti hoditi ni mogel.

Čez čas je snaha svojemu možu predlagala naj oteva zapre v hlev, ker potem ne bo več treba čistiti za njim v hiši. Temu ni nasprotovala niti žena oslabelega starčka. Tako je bil bolnik skoraj mesec dni zaprt v hlevu in je ležal na slamnatem ležišču. Kako se mu je godilo v zaprtem hlevu v smradu sredi muh in v vročini si lahko mislimo. To početje trdosrčnih otrok so kmalu odkrili organi javne varnosti in uredili vse potrebno, da je starček le prišel v hišo.

Vsi vaščani se zgražamo ob takem ravnanju z očetom, stariim človekom, in primer najostreje obojamo. Čudimo se, da I. J. in njegova žena nista bila kaznovana. Pristojni skrbstveni organ pri OBLO prosimo, da starčka odda na sinove stroške v bolnico ali v dom onemoglih.

Vaščani

Komu koristijo take "šale"?

Tovariš urednik!

Pred dnevi je prišla v Brežice kmečka žena pozvedovat, kje odkupujejo jabolka. V bližnji brežiški semenarni je starejšega prodajalca vprašala, če jih jemljejo pri njih in kam jih naj pripelje. Prodajalec ji je v šali odgovoril: "Pripelje vse sadije: hruške, slive, češnje, češnje in pečenega kestanja." Gor in dol na postajo in zelenjavo. Ali vam kaj plačamo? Žena se je čutila zasmehovano in je odšla z besedami: "Joj, kako so prevzetni!"

Trgovci je bil izredno dobre volje, češ: "Lepo sem jo potolažil, kaj? Toda nam, ostalim, ni bilo do take šale... Kako naj ta žena pove doma in v sosedom, kam naj pelje jabolka in kako je pozvedela? Vedno se govori, da bi bilo treba proizvodnjo povečati in prirorčiti kmetom, kako bi njihrej prodali sadije, ali je s tem v skladu tako norčevanje iz preproste žene?"

Amalija Serbec, Zupančičeva, Brežice

Najprej: dostojansvo človeka!

Tovariš urednik!

Pred dnevi sem stopil v bife Dilančeve ulice v Novem mestu. Za točilno mizo je stala obokana natakarka, ki je pravkar obupana odgovarjala nesramnemu pivcu, ki je stal v lokalu in se bedasto-neumno režal okoli sebe. Rekla mu je dobesedno tole:

"Mar misliš, da mi lahko vse rečeš? Kaj jaz nisem človek, če ti stremem v gostinskem lokalu, ti pa si dovoljuješ take nesramnosti?"

Ne vem, kaj ji je nesramni gost (bil je mlajši možič, ki je že večkrat menjal poklice,

zdaj pa se zdi, da je sofer nekoga poltovornjaka) dejal, videl pa sem po solzah in ob upanem obrazu natakarice, da doživljajo ženske v tem poklicu pogostokrat razne žalitve od nekulturnih, surovih in skrajno nesramnih gostov. Vem, da morajo tudi natakarice na Glavnem trgu v kavarini pogosto prenašati razne naslanosti tečnih vinjenih, pa tudi domišljavih treznih gostov. Ker skoraj v vseh lokalih take tipe se poznajo, bi bilo prav da jim kolektivni naših gostinskih podjetij sploh ne bi stregli. Najprej zaščitimo dostojanstvo človeka, potem pa je šele na vrsti vse drugo!

Zarko Kerin, Novo mesto

Bil sem ogoljufan

Tovariš urednik!

Nedavno se mi je zahotelo paradiznikove solate. Posla sem hčerko po kilogram paradiznikov v trgovino z zelenjavo v Vidmu. Bil pa sem nemalo presenečen, ker je bilo polovico paradiznikov gnilih, čeprav jih je pošteno plačala (80 din za 1 kg).

Menim, da bi moral potrošnik tudi v tej trgovini dobiti za pošten denar kvaliteto blaga. Bil sem ogoljufan, vendar želim, da bi ne bil nikoli več. Tako pa nedvomno želijo vsi potrošniki!

Ljudevit Zorc, Videm-Kriško

Odnos me je razočaral

Tovariš urednik!

16. julija sem doživel v Dolenjskih Toplicah neprijetno razočaranje. Po kopeli v odprtih bazenu sva z ženo približno ob 18. uri odšla na kopalniški vrt. Naročil sem sendvico in nekaj pišave. Bil sem zelo začuden, ko mi je natakarka povedala, da sendvičev nimajo, in ponudila hrenovke in sajfalado. Naročil sem hrenovke. Medtem je k sosednji mizi sedla neka družina, natakarka pa ji je kmalu nato postavila s sendviči. Ko mi je natakarka prinesla naročeno (pripraminjam se to, da sem namesto naročenih hrenovk dobil sajfalado), sem jo vprašal, kako to, da zame ni sendvičev, gostom pri sosednji mizi pa je lahko postregla z njimi. Bilo ji je malce nerodno, ko je odgovorila:

"Veste, to je naš zdravnik, njemu sem prinesla po nalogu šefa kuhinje.???"

Vprašujem se, ali ni moj oinar enakovreden dinarju vsakega našega državljanca? Z nedeljskega izleta sem vrnil razburjen in razočaran. Dolenjske Toplice so me razočarale, celo več, odnos, ki sem ga bil tam deležen kot gost, me je kot državljan močno prizadel!

Ivan Donato, Novo mesto, Jerebova 20

Dvostopenjska srednja kmetijska šola na Grmu

Pretekli teden je bilo na Kmetijski šoli Grm v Novem mestu posvetovanje, ki so se ga udeležili predstavniki Kmetijske gozdarskih zbornic iz Ljubljane, Kranja, Gorice, Kopra in Novega mesta ter predstavniki OZZ Novo mesto. Dogovorili so se o predlogu za novo obliko kmetijske šole na Grmu. Grmska šola bo dvostopenjska srednja kmetijska šola, ki bo vzgajala kmetijske strokovnjake za področje vse zahodne Slovenije. Pouk bo potekal v dveh smereh: v živinorejsko-poljedelski in v sadjarstvo-vinogradniški. Z ustanovitvijo te šole bodo prenehale delovati vse nižje kmetijske šole na področju zahodne Slovenije. Šola bodo vzdrževali s prispevki iz področja, ki bodo poslala vanjo svoje slušatelje. Ti prispevki bodo obvezni in vnaprej določeni za vsako šolsko leto. O tem predlogu bodo vsi predstavniki, ki so se posvetovanja udeležili, razpravljali še s svojimi kmetijskimi organizacijami na domačem področju.

Nato se bodo sestali še enkrat in do 15. oktobra izdelali dokončen predlog o obliki in finansiranju dvostopenjske srednje kmetijske šole na Grmu.

Kaj bodo v jubilejnim letu tiskala OBZORJA

Izšla je že knjiga Nade Gabrovčič "Jesen brez poletja" (roman o slovenskih pregnančih), v programu pa so: Dordje Radič "Pohorska legenda" (poema o Pohorskem bataljonu), Aleksander Vojinović "Ni vse v krvi" (roman iz NOB), Jože Kerenci "Izbrano delo", Bogdan Zolnir "Partizanske tehnike in partizanske tiskarne" (razvoj partizanskih tehnik in tiskarn na Koroskem), Milan Zevart pa bo pri Obzorjih izdal knjigo "Po sledovih narodnosvobodilnega boja v severovzhodni Sloveniji".

Z družbenim planom je bilo predvideno, da bo letos skupnih investicij 813 milijonov din. Polletni pregled na naključje, da so bile izvršene z 42 odstotki. Od gospodarskih in-

Na tisoče domačinov in svojeve padlih junakov iz vseh slovenskih pokrajin je počastilo spomin borcev, katerih imena so vklesana v marmorate plošče novega spomenika v Žužemberku

Polletni obračun v črnomaljski občini

(Nadaljevanje s 1. strani) čala za 13 odstotkov tudi železovarna BELT, vendar se je tudi tu dvignila produktivnost za 12 odstotkov. Največji porast produktivnosti pa je zabeležila tovarna prehrabene industrije BELSAD, in sicer za 84 odstotkov (pri 65 zaposlenih). Pri tem podjetju je novemu vodstvu končno le uspelo urediti notranje odnose v kolektivu ter utrditi disciplino in z ustreznim komercialno službo osvojiti tržišče.

Opekarna in Kanžariča je dosegla v prvem polletju komaj 16 odstotkov realizacije, vendar vse kaže, da se bo stanje v drugi polovici leta občutno izboljšalo. Opekarna je začela z novim tehnološkim postopkom proizvodnje raznovrstno zelo kvalitetno opeko in ji je odjem za vso proizvodnjo zagotovljen.

Glede ustvarjanja akumulacije izkazuje najugodnejšo situacijo kovinska industrija, saj sta dosegla podjetje BELT 69 milijonov in livarna LIC 16 milijonov dinarjev za svoje sklade. V tem pogledu so uspeli tudi v tovarni BELSAD, saj so dosegli vrednost sredstev za svoje sklade v višini 24 milijonov dinarjev.

Za kmetijstvo so bili letos pogoji dokaj neugodni. Prekomerne padavine so onemogočile pravočasno spravilo sena in še to je slabe kvalitete. Na območju Semiča in Starega trga pa je toča močno prizadela vse kulture, zlasti trto. Padavine so ovirale dozorevanje žit in žetev je bila pravočasno zaključena le ob pomoči kmetijske zadruge v Crnomlju, ki je razpolagala s petimi kombajni. Pridelki pšenice intenzivnih italijanskih sort znašajo letos povprečno 30 q/ha, pridelek domačih sort pa je bil znatno slabši in je znašal le 18 q/ha.

Odlok o minimalnih agrotehničnih ukrepih za pridelovanje krme na travnatih površinah in odlok o minimalnih agrotehničnih ukrepih za pridelovanje pšenice nista bila realizirana. Vzrok temu je iskati prvenstveno pri kmetijskih združenjih, ker niso pravočasno poskrbele za zadostne količine kvalitetnih umetnih gnojil. Plan pogodbene proizvodnje je bil izpolnjen z 80 odstotki, na kar je neugodno plivalo pomanjkanje umetnih gnojil in reorganizacija kmetijskih združenj, ki je bila prav v času sklepanja pogodb.

Na pridelek krompirja je kvarno učinkovala krompirjeva plesen in to za 30 odstotkov manjši od lanskega.

Z družbenim planom je bilo predvideno, da bo letos skupnih investicij 813 milijonov din. Polletni pregled na naključje, da so bile izvršene z 42 odstotki. Od gospodarskih in-

vesticij uporabljajo večje zneske železovarna BELT, premoženje Kanžariča in tovarna BELSAD ter Kmetijska zadruga Črnomelj. Za negospodarske investicije so bila plačana sredstva že v prvem polletju deloma ali v celoti vložena v naslednje objekte: gradnjo osnovne šole v Dragatušu, dveh stanovanjskih blokov (skupno 46 stanovanj), kopalnišča na Vinici, spomenika NOB v Crnomlju, poštnega poslopja v Crnomlju in železniške postaje v Semiču; dalje v adaptaciji stavbe OBLO v Crnomlju, postaje Ljudske milice v Crnomlju, ceste na Mirno goru in sosednja v Crnomlju in za komunalna dela v Crnomlju. Zaenkrat pa še čakajo naslednja planirana dela: preložitve mostu pri Dragatušu in ceste v Ziljah, gradnja lekarnice v Crnomlju, vodovoda v Krasincu in daljnovoda Novo mesto — Črnomelj ter elektrifikacija vasi.

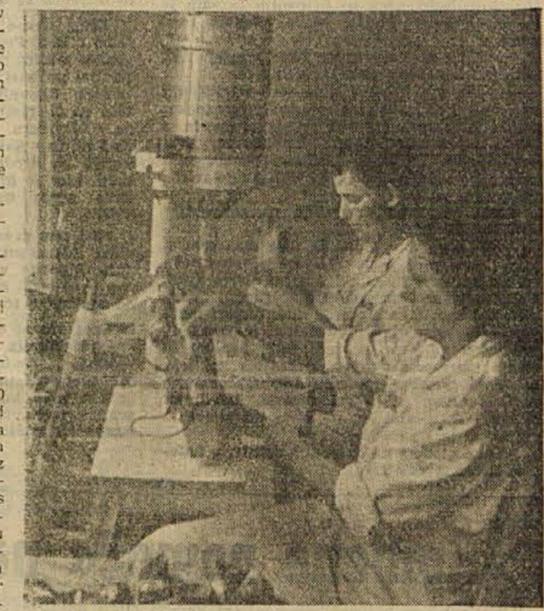
Ljudski odborniki so ugotovili, da so bili proračunski dohodki v prvem polletju dosegli 46 odstotno, skupni izdatki pa izvršeni 42 odstotno. Z odstranitvijo trešenja proračunskih sredstev v letu 1961 je bilo doseženo, da se slanje neplačanih računov iz leta 1960 v višini 30 milijonov din ni povečalo, ampak zmanjšalo za 4 milijone. Od razpoložljivih sredstev cestnega sklada iz preteklega leta je bilo porabljenih le 24 odstotkov, za leto pa je bilo vplačanih 21 odstotkov od letne po predračunu predvidene vrednosti. Letni investicijski sklad predvideva priliv 40 milijonov din, vendar znašajo dohodki sklada v prvih šestih mesecih komaj 19 odstotkov. Ustvarjeni dohodki seveda niso v sorazmerju s pla-

nom. Na to so vplivali tudi novi predpisi, po katerih bodo vplačila izvršena šele po izdelavi polletnih obračunov. Z ukinitvijo okrajnega investicijskega sklada se bo priliv v občinski sklad močno povečal, in to predvsem na račun anuitet. Z družbenim planom je predvideno, da bodo znašala sredstva sklada za zidanje stanovanjskih hiš 153,8 milijonov din, realizacija sredstev pa je znašala do sedaj 46 odstotkov. Lani ustanovljeni

sklad za komunalne potrebe je bil po predračunu predviden v višini 26 milijonov din, dosežen v prvem polletju je bil z 69 odst. izplačila pa izvršena 38 odstotno.

Sredstva za krajevni samoprisevek, ki so jih zbori volivcev namenili za popravila vaških potov, za ureditev različnih objektov, za napeljava industrijskega toka na vasi, za gradnjo šole in drugo, so bila vplačana v višini 24 odstotkov.

—pb—

Iz tovarne BELSAD v Crnomlju: delavci pri aparatu za polnjenje in zapiranje poliplotenskih vrečk z marmelado. Vsak dan napolnijo v treh izmenah približno 1000 kg marmelade

Doklej tako, sosed Martin?

Lep dan je bil, ko se je Grčarjev oče pramično obeljal in dejal: "V mestu gram! Vsi domači so vedeli, da je v tem trenutku padla važna odločitev, in spodbujalo so prikramli: "V mesto gre...". Zmaj je bil po poti in kmalu izrazil za ovinokom. Določil se je porazgubiti vsak k svojem delu, on pa je korakal proti mestu in modroval: "Ne boš me imel za norca, barabab! Ali misliš, da ne vem, da si večkrat za pol metra pokosil preko meje? Ti bom dal...". Ob takih mislih mu je bila pot krajša in lažja... "Ne boš me, ne!"

Ob ponedelkih v mestu kar mrgoli ljudi. Trgovine in gostilne so polne, uradi pa imajo čez glavo dela s strankami. To je dan, ko si ljudje olajšajo vest in — denarico.

Na sodnikih je bilo ljudi, da se jih veselite pogledati. Vsi so čakali, da pridejo pred sodnika, mu povedo svoje težave in zahtevalo pravico. Tudi Grčarjev oče je stopil v vrsto in čakal, čakal... Zmaj je bil v sudišču, nebo je bilo brez oblakov, saj je bil drugi dan po dolgoročnem deževju. Na polju in drugod je bilo dela čez glavo, Grčarjev oče pa je čakal in čakal, kot so čakali tudi drugi pred in za njim.

Sodnik je pred sodnika. Nekam neprijeten občutek je imel, saj je dolgo ni bil na sodniku. Odkar je pred enim mesecem tužil sosedov Franco, ker mu je zabrusila v obraz šleval, se ni prestopil praga sodišča. En mesec pa je za Grčarjevega očeta že dolga doba. Kmalu se je zbral in začel govoriti: "Tovariš sodnik, spet mi je prekobil...". Sodnik je molče poslušal ploho besed, ki so Grčarju vrelje iz ust, končno pa je vprašal: "Kolikoli je vse skupaj vredno?" Grčar je malo pomislil, nato pa je dejal: "Ja, okrog jurta bo že...". In nato sta se s sodnikom pogovarjala o tem, ali se sploh splača vložiti tožbo. Sodnik je prepričeval Grčarja, da bodo stroški pravde večji, kot pa je vrednost celotnega spora, dejal je, naj skušata spor mirno urediti. Grčarjev oče pa je ostal neupreden.

"Tožim ga pa če gre zadnja krava iz hleva! In tega dne je Grčar vložil tožbo. Plačal je kolke, počepal listino in pomirjen odšel opoldne v mesto. Sonce je stalo najvišje, on pa je bil ponosen, kaj je bilo zadostno njegovim in njegovih bližnjih častu. Vložil je tožbo zoper ono barabo... Spet je minil teden in spet je bil ponedeljek. Spet je bilo na sodniku polno ljudi, toda Grčarjevega očeta to pot ni bilo. Je pa v vrsti stal njegov sosed Martin. V rokah je držal tožbo, katero je pred dnevi prejel iz v kateri je bilo zapisano, naj sodišče Martinu nalozil plačilo odškodnine za travo, katero je pokosil Grčarju v višini tisoč dinarjev, razen tega pa naj povrne Grčarju njegove stroške.

Star Martin je bil v nati, nato sta se s sodnikom pogovarjala o tem, ali se sploh splača vložiti tožbo. Sodnik je prepričeval Grčarja, da bodo stroški pravde večji, kot pa je vrednost celotnega spora, dejal je, naj skušata spor mirno urediti. Grčarjev oče pa je ostal neupreden.

Precej burno je bilo tistega dne na poravnalnem svetu. Vplj je Grčar in vplj je Martin in predsednik poravnalnega sveta ni mogel drugega kot to, da je uspel! Sodišče: "Poravnava med strankama ni mogoča...". In spet je "Mo dopolnine v nit... zaradi tisoč dinarjev."

Se bolj je bilo svedeno, ko sta oba dobila poziv od "pravega" sodišča. Spet sta šla, se skregala in nihče ni odnehal. Vrednost spora je bila le tisoč dinarjev, toda nih eden niti drugi ni odnehal, dasi tu je sodnik nagovarjal k mirni rešitvi spora. "Ne bom se pustil, ne...". Vplj Grčar in kolkel po mizi. "Kaj et ti lastiš, kar ti sploh ne pripada več...". Je na drugi strani rjovel Martin. Oba sta predlagala nešteto prič, sodišče je vse zapisalo in zaradi izvedbe dokazov priložilo razpravo za nedoločen čas... Spet bo treba priti — za tisoč dinarjev.

"Ne boš me, ne...". — si je spet dejal Grčarjev oče in stopil k odvetniku. "Ta mi bo pomagal...". Enako je mislil tudi Martin... In tako sta v to pravdo stopila še odvetnika.

Prišel je dan obravnave. Pred razpravno dvorano so stali Grčarjev in Martinov priče in v prepričani. Vsaka je vedela o stvari največ... V dvorani pa sta sedela Grčarjev oče in Martin, zraven pa sta bila tudi njuna odvetnika.

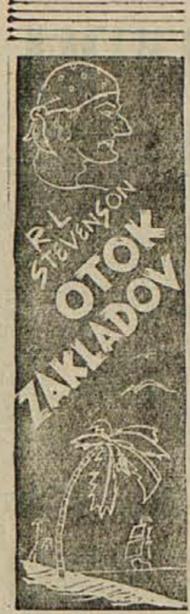
Ura je tekla in priča se je vrstila za pričo... "Kaj veste o stvari?" in priče so govorile... "Ima še kdo kakšno vprašanje?" Nihče. Spet so se vrstile priče... Odvetnika nista govorila ničesar. Tu in tam sta kaj vprašala, vendar, se nekaj kregala, nato pa spet obsejala in gledala v spis.

Med obravnavo se je izkazalo, da je Martin le nekaj preveč pokobil. Trgiva bo torej plačati odškodnino. Toda kolikšno? Dvigne se Martinov zastopnik in izjavi, da bo to najbolje ocenil izvedenec kmetijske stroke. Grčarjev zastopnik se s tem strinja in razprava se po 3 urah preloži za nedoločen čas, da bi sodišče lahko povabilo izvedenca...

Ponovna obravnava... Spet so prišli vsi, zraven pa je bil tudi izvedenec. Kolikoli je skode? "Okrog 600 dinarjev." Je dejal izvedenec in zahteval za izvedensko mnenje in zamudo časa svoj horor... Priče so vprašale, kje je ostala pamet. Za stvar, ki je dejansko vredna okrog 600 dinarjev, so narasli stroški na 10.000 dinarjev. Zakaj? Zgolj zato, da je zadostno "časti" in pravičarski strasti... Doklej se bomo pravadali za take malenkosti? Ali imamo res preveč denarjev, kaj je več vredno: ali dobri sosedski odnosi ali potešeno samoljublje in iz tega izviračo sovraštvo, ne glede na stroške, ki so dočela nepotrebni? Doklej tako, Grčarjev oče in vsi, ki so vam podobni? Doklej tako, Martinov oče? Kolikoli je vredno samo čes, ki sta ga zamudila s čakanjem, da o stroških s kolki, pričami, odvetniki in izvedenci ruti ne govorimo.

Doklej tako, sosed Martin?

Advertisement for Oskar detergent. It features a large graphic of a detergent box with the brand name "OSKAR" and "detergent" written on it. The text next to the graphic lists benefits: "V čem se odražajo prednosti detergenta OSKAR — novi?", "v hitrem in brez napora dožitem pralnem učinku!", and "v prijetni svežini, ki jo občutite v opranem perilu!".

93. Ubral sem jo naravnost proti vzhodni obali otoka. Hodil sem po obrežju in opazoval »Hispaniola«. Na krovu so bili roparji in v četni je sedel na jadrini Silver. Mudilo se mi je in hitel sem proti beli skali. Tja sem prišel v mraku. Tik pod njo je bila z ovijalkami zarastla votlina. Res sem našel Benov čoln. Bil je preprost; čez surovo vegasto ogrado so bile napete kozje kože z dlako navznoter. Čoln je bil celo zame strašno majčken. V njem je bila nizka veslaška klopca in dvokrilno veslo.

94. Sedel sem, da bi počakal na temo in sem si prav pošteno privoščil prepečenca. Noč je bila kot nalašč za mojo namero. V daljavi sem videl na morju lučko, ki je kazala, kje je zadržana ladja. Z lahko sem dvignil čoln in zabredel v morje. Srečno sem se vkrcal. Veslal sem proti lučki. Najprej se je pojavila pred menoj »Hispaniola« kot črna hiša, še temnejša kot je bila noč, ki jo je obdajala. Potem sem jel razločevati trup, jambore in jadra, ki so se risala na nočnem nebu.

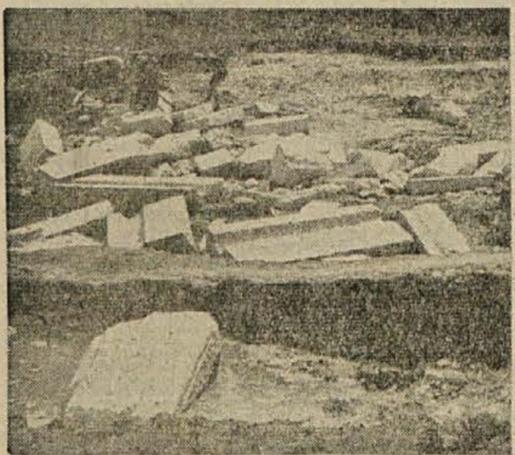
95. Zašel sem v strujo, ki me je nesla vedno hitreje proti ladji. Že sem bil pri njeni sidrni vrvi. Vrv je bila napeta kot tetiva na loku. Lahko bi jo prerezal, toda spomnil sem se, da je napeta sidrna vrv, če jo nenadoma prerežeš, kot konj, kadar brene. Lahko bi me udarila in prvrnila v morje. Ta misel me je zadržala, vendar mi je prišla rahla sapica na pomoč. »Hispaniola« se je premaknila in na moje veliko začudenje sem začutil, kako je vrv popustila. Tedaj sem se nahitroma odločil.

96. Vzel sem iz žepa nož, ga z zobmi odprl in potem rezal vlakno za vlaknom, dokler se ni ladja držala samo še na dveh ali treh. Nekaj časa sem počival in čakal. Iz kabine sem slišal glasno prekanje dveh moži; moža sta bila pijana in strašno razburjena. Kletvice so padale kot toča. Na obali je gorel velik taborni ogenj. Nekdo je pel staro enolično mornarsko pesem. Besede so bile tele: »Petinsedemdeset mož je na morje odšlo, a vrnil se je v pristan eden samo.«

DRNOVO - rimsko pristanišče

Arheologi odkrivajo rečno pristanišče mesta Neviodunum na Krškem polju — Kje je pred tisočletji tekla Sava? — Nova turistična in kulturna znamenitost med Ljubljano in Zagrebom

Pogled na del odkopanega porušenega pristanišča

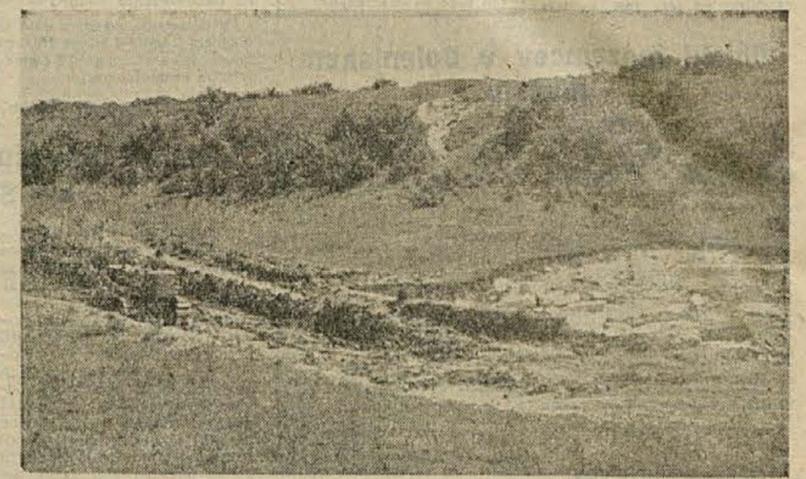
Lanskoletno načrtno izkopavanje rimskega mesta Neviodunum v Drnovem pri Krškem je dalo važne in zanimive podatke za proučevanje tega pomembnega antičnega mesta. Tako smo že lansko leto poleg raziskovanja same mestne naselbine, ki se je razprostirala na področju današnje vasi, odkrili tudi že del porušenega pristanišča mesta Neviodunum ob Savi, ki je pred 2000 leti tekla mimo današnje vasi Drnovo. Kasneje, še v rimskem času, pa je Sava zaradi vremenskih katastrof preusmerila svoj tok precej bolj proti severovzhodu, tako da je danes oddaljena od Drnovega kar okrog 2 km.

Letošnje arheološko izkopavanje, ki smo ga začeli konec junija, je osredotočeno samo na odkrivanje savskega pristanišča.

General Eisenhower je rekel ženi nekoga francoskega diplomata, da Francozinje porabijo za lepoticenje toliko denarja, kolikor znaša francoski proračun za oborožitev. »To je res,« je odgovorila Parižanka, »zato pa Francozinje osvojijo dvakrat več kot vsa naša vojska.«

Terenske razmere so nam omogočile, da smo najprej z buldozerm odstranili precejšen sloj zemlje in naplavin, nato pa postopoma odkrivamo mogočne kamnite bloke, ki so nekoč tvorili čvrsto operativno obalo rečnega pristanišča. Doslej izkopana, za arheološke pojme kar ogromna jama je razkrila že preko 100 večjih in manjših klesanih kamnitih blokov in več čvrstih, debelih zidov. Velike količine izkopane zemlje, ki jo odlagamo na robovih odkopne jame, dajejo vaški gmajni v Drnovem kaj nenavadno podobo. V jami pa se v poletnem soncu blešči jo beli kamniti bloki.

Odkrivanje vseh blokov predstavlja šele prvo fazo izkopavanja. Sledil mu bo drugi, težji in tehnično zahtevnejši del: dviganje in vlačenje vseh najdenih blokov iz jame na breg, kjer jih bomo po načrtu spet sestavili in rekonstruirali nekdanje pristanišče na licu mesta, tako da bo vsakemu na oglede. Pri teh kratek teničnih delih nas bo gotovo nemalo ovirala dokaj visoka talna voda, v kateri leži precejšnje število kamnitih blokov. Seveda la dela ne bodo še letos gotova, ker zahtevajo temeljitejša študija in primerjave, kajti rimskih rečnih pristanišč danes ni mnogo ohranjenih. Da

Slika nam kaže nekdanjo strugo Save pri Drnovem, kjer so imeli Rimljani svoje veliko mesto Neviodunum in pomembno rečno pristanišče. Buldozer odkriva zemljo, zadaj: izkopani kamniti bloki

bi laže in hitreje rešili vprašanje, kakšno je bilo nekdanje pristanišče, delamo mavčne odlitke vseh najdenih kamnov v pomnjanem merilu 1:10, ki so tudi v podrobnosti veren posnetek vsakega izkopane bloka. S pomočjo mavčnih odlitkov bomo ugotovili način gradnje, velikost in podobo rimskega pristanišča.

Kot že lansko leto vodita izkopavanje tudi leto konservator

Zavoda za spomeniško varstvo Peter Petru in kustos Dolenjskega muzeja Tone Knez. Denar za raziskovanje so priložili: Občinski ljudski odbor Videm-Krško, Komisija za spomeniško varstvo pri OLO Novo mesto in Zavod LRS za spomeniško varstvo v Ljubljani. Predvidoma bodo letošnja dela trajala še ves avgust. Izkopavanje nevlodunskega pristanišča dokazuje, da mesto Neviodunum

ni bilo samo važno upravno središče, temveč tudi pomembno trgovsko mesto, ki je s tem pristaniščem na izredno pomembni tranzitni poti Akvilia — Siscia posredovalo ekonomske dobrine med Italiskim Zahodom in provincami na Vzhodu. Dela pri rekonstrukciji pristanišča pa bodo ne samo prispevek arheološki znanosti, temveč tudi našemu kulturnemu turizmu. K. T.

Trinajsti volk Ivana Grajša

V tihih gozdovih med Jelenovim žlebom, Ostrim vrhom in Travnju goro, kjer ostre skale ovirajo prehod, si je večja volčja čreda izbrala prebivališče. Lovcev državnega lovišča Rus iz Jelenovega žleba je zadnje dni večkrat opazil volčje sledi na drčah od gojitvenega lovišča proti Sodražici. Na sestanku so sklenili, da bodo volčjo nadlogo pokončili. Upravnik gojitvenega lovišča Lado Svigelj je zatem organiziral lovsko ekipo, ki je pet noči prebila v gozdovih Velike gore. Prvo noč so čakali zaman. Lovcev Miklič, ki je bil na preži, pa je kmalu zaslišal nekje v daljavi glas mladega volka. Naslednjo noč je

osem lovcev obkobil področje, od koder so prej prihajali volčji glasovi. Šele tretjo noč je padel prvi mladček. Ko so ustrelili še nekaj mladčev, so domnevali, da sta od tolpe ostala le še samica in odrasel samec. Čez nekaj dni so trije lovci gojitvenega lovišča hoteli spet poskusiti lovsko srečo, vendar se pogona na divjačino dva zaradi obilnosti nista mogla udeležiti. Tako se je Ivan Grajš iz Dolge vasi sam odpravil med skale v gozdove za Ostrim vrhom. Z motorjem se je pripeljal do mesta, kjer so prejšnje dni pobili mladček, in odšel peš proti vrhu. Noč je bila mesečna. Okoli polnoči je bilo slišati

volčje zavijanje, ki je prihajalo od Jelenovega žleba. Grajš je takoj uganil, da volkulja išče svoje mladčice, in jo je začel zalezovali. Proti jutru, ko je volkulja že utihnila, je uporabil zajetje ječalo. Po pisku, ki je opomagal uplenjenega zajca, se je zver spet oglasila. Tedaj je bila že čisto blizu, komaj dvajset metrov od lovca. Začela je tuliti in šklepetati z zobmi. Potem se je še bolj približala in se skrila za skalo. Nenadoma se je pognala, vtem pa jo je že zadela strel. Kakih petnajst metrov od mesta, kjer jo je zadela krogla, je hropila in stegovala glavo. Puška je še enkrat počila in volkulja je postala trinajsti plen izkušenega lovca. Težka je bila 35 kg.

V roških gozdovih so v glavnem volkove zatrli. Ugotovili pa so, da so se na enem mestu zadrževali še takrat, kadar so samice kotile mladčke. Tedaj jih je bilo mogoče učeliti precej. Ko volk odrasle, predirja namreč v eni noči tudi do 100 km. Računajo, da uniči na leto tež tristo divjadi, pri tem pa plena ne požre, ampak ga samo raztrga. Kočevski lovci so sklenili, da z gonjenjem volčjih tolpe ne odnehajo prej, dokler ne bo v tamkajšnjih gozdovih uničena zadnja zver.

(Po kočevskih »Novicah«)

NEPOTREBNO VPRAŠANJE

»Hej vi!« zavpije paznik kaznjencu, ki se motovili ob oknu v celici. »Kaj pa počnete s pilo?«
»Kako bedasto vprašate!« mu odgovori kaznjenc. »Saj vidite, da manikiram nohte.«

SOLSKA

»Kdo je bil Kolumb?«
»Pitca.«
»Kaj? Kakšna ptica?«
»Seveda, saj govorimo o Kolumbovem jajcu.«

»Očka, vrni se zdrav z dela!« — ne pozabite tople želje vaših otrok!

SAMO DUH

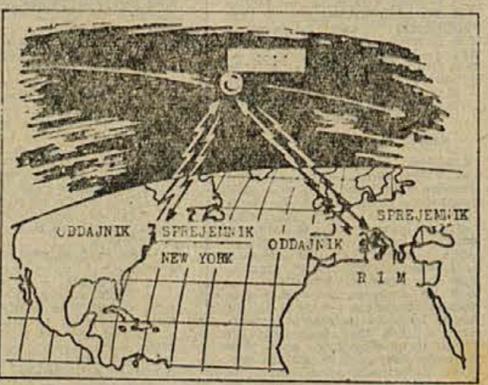
Večer za večerom je mož prihajal domov nakresan. Zena ga je hotela preprišati, zavila se je v rjuho in ko je mož stopil v predsoba, je zazavkavala s sprememjenim glasom: »Uuu! Jaz sem duh z onega sveta. Startim te — predeš pijesi!«
»Mož se je najprej zadržal, nato pa rekel sproščeno: »Hvala bogu, da si strahl! Sem se že ustrašil, da je moja stava...«

MED SNOBI

Dante res ni noben poseben pesnik. Napisal je le »Hamleta«.
»Čakaj — Hamleta« ni napisal Dante, temveč Shakespeare.
»Torej niti Hamleta« ni napisal? Potlej ja res ni omembe vredno.

SLOVNICA JE NATANČNA

»No, Tontek, zadnjič smo se učili sklanjati samostalnike. Povej: je samostalnik, hlače? ednina ali množina?«
»Zgoraj je ednina, spodaj pa dvojina, tovariš učitelj.«

TELEVIZIJSKI SATELIT—POSREDNİK: tako bodo lahko izkoristili satelite za prekoceanske zveze, posebno pri televiziji. Signale, ki jih bo pošiljal oddajnik, bo »umetna luna« ponovno oddajala in posredovala na daljavo. Na skici vidimo primer zveze med New Yorkom in Rimom. Sistem lahko deluje v obeh smerih.

NEVIDNI GOSPODAR

»Kdo pa je tale tip?« je vprašal sodnika.

»Neki norec.« je odgovoril Doldy, sedaj že precej opogumljen.

Angel je kakor preslišal sodnikov odgovor. Opazoval je Brayana, ki je res ustrezal klasičnemu opisu ameriških policajev. Hladen pogled njegovih sivih, postenih očij je Angelu takoj ugajal, pa tudi visoko čelo, ki je pričalo o energiji in razumu. Pogledal je z iskreno simpatijo svojega bodočega nasprotnika. Brayana ga je precej spominjal na Dany Chupa.

»Veste, inšpektor, da sem razočaran,« je rekel Angel. »Upal sem, da me boste takoj spoznali.«

Brayan je usločil obrvi in Angela pozornost pogledal. Potem je odkimal:

»Zdi se mi, da sem vas nekje videl, vendar se ne spominjam, kje.«

»Torej je bila fotografija slaba,« je zabrudnil Angel. »Pa vendar ste je danes dalj več izvodov časnika.«

Zdaj ga je Brayana spoznal. Oči so mu zasijale, brado je sunil predse in stopil proti Angelu. Ni se vprašal, kaj Al Brook počne pri sodniku. Le čutil se je, kako da ga bo tako zlahka prijel. Rekel je:

»Mladenič, aretirani ste!«

Komaj pa je to izgovoril, je že obstal. Roka, ki mu je posegla v žep po revolver, je obvisela...

Zdelo se je, da se Angel ni niti zganil, vendar je imel sedaj v rokah revolver in meril z njim v Brayana.

»Obžalujem,« je rekel mirno in tokrat res iskreno, »toda če ste prebrali podatke o meni, potem veste, da me je nihče ni aretiral, razen takrat, kadar sem to sam hotel. Sedajle pa nočem.«

Brayan je gledal v revolverstvo cev ne da bi trenil, nato je dvignil pogled in ga uprl v Angla. Oba nasprotnika sta se opazovala nekaj trenutkov in Angelu se je zdelo, da bo Brayana planil nanj kljub revolverju. Bilo bi mu res žal, če bi ga moral ustreliti. Toda inšpektor ni bil samo hraber, ampak tudi pameten. Skomignil je z ramo in zagodel:

»Kaj pa vse to pomeni?«

»Zgolj prijateljski sestanek,« je odgovoril Angel. »Vsekakor znate povedati kaj zanimivega.«

Inšpektor je vzel stol in se usedel.

»Kako to, da ste tukaj?« je vprašal Angla z resnim in celo malce spostilivim glasom.

Angel je s kretnjo roke poslal Doldyja za pisalno mizo in odgovoril inšpektorju:

»To bi tudi jaz rad vprašal vas.«

Brayan je zamišljeno pogledal sodnika. Ta pogled je izražal prezir in mržnjo.

»Vsekakor nisem prišel zato, da bi odgovarjal na vaša vprašanja,« je inšpektor nejevoljno odbrusil Angelu.

Angel je pogledal najprej sodnika, nato Brayana in rekel pikro:

»Dve roki zakona — pravica in meč —

»Znate veliko takih duhovitosti?« je mrko vprašal inšpektor.

»Veliko,« je odgovoril Angel. »Na primer: bilo je nekoč neko veliko mesto. Njegovi nebotičniki so kipež v nebo. Ulice so bile tlakovane z zlatom in vsi bi lahko bili srečni, da ni v mestu živel strahotni znanj, ki je žil ljudi in dobrine...«

»To ni zanimivo,« je odgovoril Brayan z grenkobo, »to je resnično.«

»Inšpektor, vi veste, zakaj sem prišel Danes popoldne sem opravil neko stvar ki bi jo bil moral opraviti najin prijatelj Doldy. Pokojni Slim je bil vaš prijatelj, kajne, inšpektor?«

»Da,« je mrko odgovoril Brayan. »In kaj potem?«

»Potem sem odkril, da je Slim ubijalec Drake bil velik prijatelj sodnika Doldyja. To vam pojasni, zakaj sem tukaj. Sedaj ste prišli še vi. Zakaj?«

Brayan, penelinto siv v obraz, se je obrnil k Doldyju, nato je spet pogledal Angla.

»Zanimame me,« je rekel.

»Me veseli. Ali bi mi hoteli nekar preveč?« je vprašal Angel.

»Kaj?«

»Tole: Nevidni gospodar zahteva, da morate biti noči doma. Lahko se zgodi, da vas bo potreboval.«

Angel je navedel besede, ki jih je slišal na telefonu, upajoč, da jih bo Brayan razumel. In ni se zmotil. Zdelo se je, kakor bi inšpektorju pred nozmi vrzel bomba. Vstal je in oči so mu besno zaplamtele.

»Ponovite,« je rekel potihlo.

»Angel je ponovil in pristavil:

»Rad bi vedel, kaj ta beseda pomeni.«

»Zakaj?« je vprašal Brayan.

Doldy je planil s stola, stisnil pesti in spučil obraz.

»To je nevzdržno!« je zavpil. »Brayan, ali ne morete tega bedaka zapreti namesto, da mirno sedite in poslušate njegovo čvekanje!«

Inšpektor je postrani pogledal sodnika in rekel:

»Lahko ga aretiram, če ravno želite. Samo najprej mu odvzemite revolver.«

»Priložilo se bom šefu Policije!« je spet zatulil sodnik. »Upokojil vas bo! Zakaj imamo zakon in policijo, če lahko vsak norec, oborožen z revolverjem, drži v šahu sodnika vprčo državnega policaja...«

»In če lahko gangsterji o belem dnevu ubijajo policajce, ne da bi bili zato kaznovani...« je dopolnil Angel. »Prav ste rekli. Doldy: zakaj imamo zakone? Predlagam, da priredimo o tej zadevi protestni miting.«

Doldy se je dušil od jeze. Angel je vstal, stopil k mizi in vzel cigareto.

»Veste kaj, sposlovani sodnik, nekaj dobrega pa imate: tobak... Sedaj pa vas prosim, nikar mi ne zamerate, ker se moram tako hitro posloviti. Gotovo imate jako važne pogovore.«

Angel se je ritensko umaknil proti balkonskim vratom.

»Oh, nikar se ne trudite, da bi me nosorimili!« je rekel sodniku. »Veste, to mi ero na živce.«

Zgnil je naglo in potihlo kakor senca. Brayan je mirno opazoval temni okvir odprtih vrat na balkonu. Potem je stopil k oknu in se pretennil.

»Tale fant mi ugaia,« je rekel.

Doldy ga je mrko pogledal in rekel: »Sedaj na se poberte še vi! Tole vam bom na že pošteno vrnil...«

»Nehajte!« mu je zabrusil Brayan. »Grem, ker tukaj smrdi po mrhovini.«

Zalotnutil je za seboj vrata. Doldy je ostal sam. Drhel je ko list v vetru in si brisal potno čelo.

DFSETO POGAVLJE

Brayan je odrlin lakajia, ki mu hotel odpreti vežo, stekel po stonnicah na ulico in se usedel v svoj avto. V trenutku, ko je poenol, so se odprla vrata avtomobila in nekdo se je usedel zraven njega. Zautil je pritisk trdega predmeta v lekotnico in zaslišal Angelov neomehljivi glas:

»Le mirno, inšpektor! Rad bi se popeljal z vami.«

Brayan je začutil, kako mu mišice na obrazu porušale in kako se mu odpirajo usta. Bil je tako nrežen, da je avto nenadoma zvevil na desno. Butnil bi v hišo, na je Angel v zadnjem trenutku izravnal volan.

»Zlodja, inšpektor, pazite! Toliko, da nisva razbila betici ob zidu...«